



FINTIKO ROMANO FORUM RY. – SUOMEN ROMANIFOORUMI LIITON

TOIMINTAKERTOMUS 2011

I.	Toiminta-ajatus	s. 2 - 3
II.	Kertomus toiminnasta tavoitteiden mukaisilla toiminta-alueilla	s. 3 - 7
III.	Tiedotus ja yhteydet	s. 7
IV.	Edunvalvonta	s. 7 - 8
V.	Kansainvälinen yhteistyö	s. 8 - 11
VI.	Arviointia	s. 11

I. Toiminta-ajatus

Fintiko Romano Forum ry. – Suomen Romanifoorumi (myöhemmin Suomen Romanifoorumi tai FRF) on romanijärjestöjen keskusliitto. FRF on keskusliittona jäsenjärjestöjensä keskinäinen yhteistyötaho ja asiantuntijaelin. Sen tarkoituksena on ylläpitää ja kehittää edunvalvojatähonä romanien ja muiden yhteiskunnan toimijatahojen välistä kansallista yhteistyötä, romanien omaa kansalaistoimintaa sekä osallistua eurooppalaista romaniväestöä koskevaan kansainvälisen tason yhteistyöhön.

Liiton säännöissä mainittujen tavoitteiden mukaisesti FRF edistää, valvoo Suomen lain mukaisten perusoikeuksien ja yhdenvertaisuuden toteutumista, sekä muissa kansainvälisissä oikeudellisissa asiakirjoissa määriteltyjä romanien ihmisoikeudellisia, sosiaalisia, taloudellisia ja vähemmistöpoliittisia oikeuksia. Liitto edistää romanikulttuurin ja kielen asemaa, romaniväestön integroitumista yhteiskuntaan sekä romanien osallistumista julkiseen elämään ja päätöksentekoprosessiin. Liitto vastustaa rasismia ja syrjintää.

Toimintatavat ja tavoitteet

Tarkoituksensa toteuttamiseksi liitto toimii jäsentensä keskusjärjestönä ja yhteistyötähonä. FRF tekee yhteistyötä yhteiskunnallisten ja kirkollisten toimijoiden kanssa. Yhteistyö toteutetaan ensisijaisesti edellä mainittujen alojen edunvalvontana, tiedottamisena, koulutuksena ja ohjaamisena. Liitto kehittää romanijärjestöjen yleisiä toimintaedellytyksiä järjestämällä edellä mainittujen alojen tilaisuuksia ja koulutusta sekä laatimalla kannanottoja, aloitteita ja esityksiä. Liitto valitsee liittokokouksessaan Euroopan romanifoorumin Suomen edustajat ja seuraa sekä osallistuu kansainväliseen keskusteluun romanien asemasta. Liitto antaa lausuntoja Suomen romanijärjestöjen näkemyksistä romaneja koskevissa asioissa ja päätöksenteossa.

Hallinto

Liittoon kuului vuonna 2011 yhteensä 15 jäsenjärjestöä.

Liiton tämänhetkiset jäsenjärjestöt ovat:

Gipsy Fighters ry, Imatran Romaniyhdistys ry, Jyväskylän Romaninuoret ry, Oulun Romaniasiaain yhdysenkilöt ry, Pohjois-Suomen Romanit ry, Pääkaupunkiseudun Romaninuorten Tuki ry, Romani-kulttuurikeskus ry, Romanitaiteen Keskus ry, Romanian Tie Koulutukseen ry, Savonlinnan Seudun Romanilähetys ry, Suomenselän, Toivoa Elämään ry, Romanit ry, Vantaan Romaniyhdistys ry, Varkauden Romanit ry ja Äänekosken Romanit ry.

Hallitukseen kuuluivat kuluneena toimintavuonna: Henna Huttu pj., Mertsu Lindgren vpj., Tino Varjola, Terno Theslund, Ossi Blomerus, Samuel Florin, Dimitri Lindgren ja varajäseninä Kyösti Florin ja Tarita Schwartz. Toiminnanjohtajana toimi Miranda Vuolasranta ja sihteerinä Johannes Niska-Virta.

Hallitus kokoontui vuonna 2011 yhteensä neljä kertaa. Liittokokous pidettiin Helsingissä 23.3.2011. Tilintarkastajana toimii KHT Tom Sandell ja varalla Risto Ekholm.

Taloushallinto

FRF sai vuonna 2011 Raha-automaattiyhdistykseltä (RAY) kohdennettua yleisavustusta 89. 000 €. Tämä mahdollisti toiminnanjohtajan palkkauksen ja toimikulut, hallituksen ja liittojärjestöjen

tapaamiset, toimitilojen vuokrat, pakolliset laitehankinnat käyttökuluineen, jäsenjärjestöjen koulutus- ja kehittämistapahtumat sekä kaksi valtakunnallista FRF jäsenjärjestöille ja muille valtakunnallisille romanijärjestöille avointa yhteistä seminaaria.

Taloushallinnosta ja kirjanpidosta vastasi edelleen Sininauhaliiton Sinitili.

Edellä mainitun Raha-automaattiyhdistyksen rahoituksen lisäksi Sisäministeriöstä haettiin ja saatiin 2.000 € projektitukea – Yhdenvertaisuus Etusijalle 4, hankerahoituksesta. Hankerahoituksella toteutettiin ROMPOSTA¹ – voimaa tiedotusprojekti, jossa laadittiin kansankielinen (selkokielinen) lyhennelmä Suomen Romanipoliittisesta ohjelmasta jaettavaksi romaniväestölle. Tiedotusprojektin raportointi ja kustannukset hoidettiin omalta kustannuspaikaltaan.

II. Kertomus toiminnasta tavoitteiden mukaisilla toiminta-alueilla

Yleistä

FRF: hallitus voi todeta tyytyväisenä, että se on saavuttanut vuodelle 2011 asettamansa toimintatavoitteet erinomaisen hyvin. Liito on laajentunut. Kaksi uutta romanijärjestöä haki FRF jäsenyyttä kuluneen vuoden aikana, mikä kasvatti jäsenjärjestöjen lukumäärän kolmestatoista viiteentoista. FRF:n voi katsoa vakiinnuttaneen asemansa toimijana ja edustavan aktiivisesti jäsenjärjestöjensä yhteisiä näkökantoja yhteiskunnallisessa vaikuttamisessa.

Vuoden 2011 eduskuntavaalit ja uuden hallituksen nimeäminen edellyttivät alkuvuodesta aktiivista osallistumista ja vaikuttamista sekä puolueiden ohjelmiin ja hallitusohjelman sisältöjen valmisteluun. FRF:n tavoitteena oli vaikuttaa julkilausumin, kuulemisten ja aloitteiden välityksellä siihen, että eduskuntapuolueet turvaavat romanipoliittikan ohjelman (ROMPO) toimeenpanon jatkumisen myös seuraavan hallituskauden aikana.

Edellisenä vuonna nimetty Eduskunnan romanityöryhmä, jota johtaa kansanedusta Pekka Haavisto (vihr.), järjesti romanijärjestöjen kuulemisen helmikuussa 2011. Kuulemiseen osallistuivat FRF:n lisäksi muut valtakunnalliset romanijärjestöt sekä kaikkien eduskuntapuolueiden edustajat. FRF osallistui alkuvuoden aikana useisiin muihinkin eduskunnassa järjestettyihin julkisiin tapahtumiin, joissa se nosti esiin ajankohtaisina pidettyjä romanikysymyksiä. Yhtenä vaalivuoden tavoitteena oli myös innostaa ja motivoida romanijärjestöjen jäseniä ja yksittäisiä toimijoita osallistumaan ja äänestämään vaaleissa.

FRF laati loppukevästä hallitusaloitteen, jossa se listasi ROMPO:ssa olevista kehittämishaasteista järjestöjen kannalta tärkeimpinä pitämiään tavoitteita, joiden eteenpäin meno tulee turvata uuden hallituksen ohjelmassa talouskriisistä ja tulevista määrärahalleikkauksista huolimatta. Romanitoimijoiden, kuten romaniasiaain neuvottelukunnan ja FRF:n, aktiivisuus palkittiin hallitusohjelmaan lisätyllä selkeällä periaatepäätöksellä, jossa todettiin että ROMPO:n toimeenpanoa tulee jatkaa ja erityisesti huolehtia romanikielen ja kulttuurin sekä romaniväestön ja romanijärjestöjen osallisuuden turvaamisesta koulutuksen ja työllisyyden edistämishankkeiden suunnittelussa ja toteuttamisessa.

Suomen Romanifoorumi järjesti Hanasaarella *kaikille* valtakunnallisille romanijärjestötoimijoille kuluneen vuoden aikana kaksi avointa kehittämisseminaria (20.5.2012 teemalla Romanijärjestöjen

¹ ROMPO – Hallituksen hyväksymä Romanipoliittinen Ohjelma.

rooli ROMPO:n toimeenpanossa ja 1.-2.12.2012 teemalla Kulttuuripalveluiden savutettavuus romaninäkökulmasta), joissa pohdittiin yhteisesti ROMPO:ssa esiin nostettujen kehittämishaasteiden priorisointia ja toimeenpanon jaksotusta. Seminaareissa esiteltiin romanikysymysten tutkimusta, julkisten palvelujen tarpeita ja ajankohtaisia kehittämishankkeita ja annettiin romanijärjestöille mahdollisuus linjata yhteisesti omia näkemyksiään. Tämän katsottiin lisäävän romaniasioiden kehittämisessä tärkeänä pidettyä läpinäkyvyyttä ja väestön itsensä motivoitua osallistumiseen.

FRF on kutsuttuna jäsenenä Vähemmistöasiain neuvottelukunnassa. Vähemmistövaltuutetun viimeinen vuosikertomus nostaa esiin useissa kohdissa romanien kohtaaman syrjinnän. Vuosikertomuksen otsakkeen *Rasistiset ilmaiset* alla on mainittu Yleisradion Manne-TV ohjelmasta vuonna 2007 esiin noussut kiista ja FRF tekemät kantelut asiassa syrjintälautakunnalle sekä edelleen hallinto-oikeuteen ja korkeimpaan hallinto-oikeuteen (KHO) asian johdosta. Vuosikertomus toteaa että KHO:n päätös ei ollut yksimielinen, vaan yksi tuomareista esitti kirjallisen eriävän mielipiteen joka liitettiin tuomioon. KHO:n päätöstä asiassa pidetään ennakkotapauksena jossa todetaan että vaikka FRF hävisi jutun, tämä prosessi toi merkittävän lisäaskeleen yhdenvertaisuuslain tulkintaan oikeusasteissa. Vähemmistövaltuutettu katsoi siten, että FRF koordinoima syrjintä prosessi edisti romanien kohtaaman syrjinnän oikeudenmukaista käsittelyä oikeuslaitoksen ja julkisen sana piirissä. Se antaa vähemmistövaltuutetulle jatkossa oikeuden puuttua yhdenvertaisuuslain tulkinnan näkökulmasta televisio-ohjelmien rasistiseen sisältöön, joka on selvä edistysaskel rasismien tunnistamisen näkökannalta.

Vähemmistövaltuutetun toimisto julkaisi valtuutetun työn 10-vuotis historiikin. Historiikki on koottu asiantuntijoiden ja eri vähemmistöryhmien kirjoituksista, joissa pohditaan Suomen ihmisoikeuspolitiikan kehittymistä ja toteutumista. Vähemmistövaltuutetun toimisto pyysi myös FRF toiminnanjohtajalta analyttisen artikkelin siitä miten romanien asema on kehittynyt kuluneen vuosikymmenen aikana.

Ulkoasianministeriön (UM POL- 40) asetti työryhmän, joka työsti Suomen Kansainvälisen Romanipolitiikan Strategian suuntalinjoja vuoden 2010 - 2011 aikana. Oppaan sisällöt valmisteltiin keskushallinnon ja romanijärjestöjen yhteistyönä. Työryhmä sai valmiiksi *Suomen tavoitteet Eurooppalaisen romanipolitiikan edistämiseksi - Suomen eurooppalaisen romanipolitiikan käsikirjan* maaliskuussa 2011. Käsikirja esittelee Suomessa toimeenpantuja romanikysymysten ratkaisumalleja, joita voidaan soveltaa myös muissa maissa. Julkaisu on tarkoitettu Suomen viranomaisten, poliittisten edustajien sekä romanitoimijoiden yhteiskäyttöön.

Suomen Romanifoorumi osallistui säännöllisesti myös kahteen oikeusministeriön asettaman työryhmän työhön. Jaosto 35, joka seuraa laajapohjaisella kokoonpanolla EU:n ihmisoikeuksia ja yhteisövaikuttamista koskevien lakialoitteiden eteenpäinmenoa. Oikeusministeriön asetti vuonna 2011 myös Ihmisoikeustoimijoiden paneelin. Tavoitteena oli laatia **Kansallinen Ihmisoikeustoimintaohjelma** ja siihen liittyvät seurantahanke linjaukset. FRF edustaja osallistui kokouksiin ja laati FRF kannanottojen pohjalta esityksen romanikysymyksissä seurattaviksi ihmisoikeushankkeiksi.

Suomessa on toiminut jo noin 15-vuoden ajan Jad Vashem ry. kansanmurhan muistoa ja opetusta kouluissa edistävä järjestö. Järjestö on ajanut Suomen jäsenyyttä Holocaust Memorial Council:ssa, jonka täysjäseneksi Suomi hyväksyttiin vuonna 2011. Tämä virallisesti Suomen aseman holokaustin muistoa ja opetusta koskevassa kansainvälisessä yhteistyössä, jota koordinoidaan ulkoasiainministeriön kautta. Järjestön jäsenistö koostuu Suomen juutalaisista vaikuttajista ja synagogien vastuhenkilöistä, akateemikoista ja uskonnollisten tahojen edustajista sekä romaneista. Järjestö on

kuluvana vuonna päättänyt hakea nimen muutosta. Nimimuutos hyväksyttiin, ja uudeksi nimeksi tuli **Holokaustin Uhrien Muisto ry**. FRF toimijoita on mukana tässä työssä henkilökohtaisella nimitysmandaatilla.

Jäsenjärjestöjen tukeminen ja voimaannuttaminen; ROMVOIMA² koulutuksen päätösvaihe

FRF hallituksen jäsenet kävivät sovitusti keskusteluja eri alueiden romanitoimijoiden kanssa ja FRF liittyi kuluneen vuoden aikana kaksi uutta järjestöä Gipsy Fighters ry ja Toivo Elämään ry. **Toivoa Elämään ry**. tekee ennalta ehkäisevää työtä romanilasten ja nuorten sekä vankiloissa olevien parissa ja **Gipsy Fighters ry**. tavoitteena on kerätä yhteen ja tukea sekä verkostoida romanitaustaisia urheilijoita.

Romanijärjestöjen voimaannuttamiseen tähdännyt Suomen Romanifoorumin ja Järvenpään Seurakuntayhtymän yhteisesti suunnittelema ROMVOIMA koulutus (Empowerment of Roma NGOs) alkoi lokakuussa 2010 ja sen arvioidaan päättyvän maaliskuussa 2012.

ROMVOIMA koulutuksen pohjana toimi Romanikulttuurin Ohjaajan Ammattitutkinto (ROMO). Opetushallitus uudisti ROMO ammattitutkinnon perusteet vuoden 2010 – 2011 aikana. ROMVOIMA järjestökoulutus toi tähän ammattitutkintoon pilottina uusia romaniväestön osallistamiseen liittyviä sisältöjä, kahden kulttuurin kohtaamiseen (kaksisuuntainen integraatio) liittyvien esteiden ylittämisen metodeja ja yhteiskunnallisen toimijan tieto-taitoa. Se on ehdottomasti eräs niistä positiivisista toimintamalleista joita tulee jatkossa laajentaa.

Koulutukseen osallistui 20 opiskelijaa ja opiskelijat koostuivat sekä romanijärjestöjen edustajista (16) että kuntien virkamiehistä (4), jotka tulivat eri puolilta maata. Koulutuksen pitkäaikaistavoitteena on antaa romanijärjestöjen edustajille, pätevyyttä ja ammatillista koulutusta, joka vastaa kolmannen sektorin ja kuntien välisen yhteistyön ja työllisyyden haasteiden kehittämiseen.

Romanikielen ja kulttuurin kehittämistoimenpiteet

Kotimaisten Kielten Tutkimuskeskuksessa (KOTUS) toimiva Romanikielen lautakunta työsti kuluneen vuoden aikana romanikielen lauserakenteen linjauksia. Kotimaisten Kielten Tutkimuskeskuksen rakenteet ja resurssit ovat olleet valtion tuottavuusohjelmaan liittyen suurten supistusten kohteena. Romanikielen lautakunta on ollut huolissaan siitä kuinka turvata romanikielen kehittäminen jatkossa tuottavuusohjelman supistuksista huolimatta. Kielitieteilijä Kimmo Granqvist on aloittanut romanikielen opetuksen Helsingin Yliopistossa, valinnaisena kaikille avoimena kurssina. Romanikielen opettajien koulutuksen kannalta romanin saaminen yliopistoihin opetusaineeksi takaa koulutustason jatkossa, mutta toisaalta jollei romaniopiskelijoille voida taata opiskelupaikkoja esimerkiksi kiintiön kautta, kieltä opiskelevat ovat jatkossa pääasiassa pääväestöön kuuluvia. Osa lautakunnan jäsenistä katsoi, että romanikielen opetuksen aloittaminen olisi edellyttänyt kiintiön saamista romaniväestöön kuuluville opiskelijoille Helsingin Yliopistoon³, kuten on toimittu ruotsin- ja saamenkieltä opiskelevien kohdalla. Vähemmistökieli ryhmän piiristä tulevien opiskelijoiden kiintiöllä on pyritty takaamaan kielivähemmistöstä tulevien oma osallistuminen kielen tutkimukseen ja kehittämiseen jatkossa.

² ROMVOIMA – FRF/Järvenpään Seurakuntaopiston yhteinen Romanikulttuurin Ohjaajan Ammattitutkinto (ROMO), johon on sisällytetty romanijärjestötyön ja yhteiskunnallisen vaikuttamisen perustaidot

³ Romanikielipoliittisen Ohjelman esitys

Kaaleet Kouluun - projekti on pääkaupunkiseudun kuntien toisen ja kolmannen asteen ammatillisten oppilaitosten⁴ EU-varoin toteutettava kehityshanke, jonka tavoitteena on kehittää romaniväestön koulutusmahdollisuuksia ja koulutusrakenteita Suomessa ja niiden hallinnointi käytäntöjä. FRF on mukana Kaaleet Kouluun hankkeen ohjausryhmässä sekä alueellisissa projektiryhmissä.

Opetushallituksen kansainvälisen opiskelijavaihdon yksikkö CIMO:n ja Helsingin Kaupungin nuorisoprojekti Nevo Drom järjestivät romanikysymysten kehittämisseminaarin 17.päivä toukokuuta. FRF edustaja piti asiantuntijaluennon aiheesta Euroopan Romanit, romanikielen ja kulttuurin kehittämishaasteet. Seminaariin osallistui virkamiehiä ja romaneita Slovakiasta, Kroatiasta, Unkarista, Ruotsista ja Suomesta.

Näytelmäkirjailijaliiton toiminnanjohtaja Minna Sirniö pyysi tapaamista FRF edustajien kanssa 3.päivä lokakuuta 2011. Näytelmäkirjailijoiden liiton tavoitteena oli kartoittaa. Tapaamisen tavoitteena oli kartoittaa vähemmistökieliryhmien, kuten romanien, lähitulevaisuuden kulttuuripalveluiden, romanikielisten näytelmien ja muiden taidetapahtumien tarpeita sekä selvittää tarvetta koulutukseen joka olisi suunniteltu romanikielisten näytelmätekstien luojille/kirjoittajille.

FRF järjesti yhteistyössä RONK:n, alue-ronkien, valtakunnallisten romanijärjestöjen kanssa Romanikulttuuripalvelujen Kehittämispäivät Espoon Hanasaaressa 1.-2.12.2011. Päivillä kuultiin esitelmiä meneillään olevista romanikulttuuripalveluiden saatavuusselvityksestä sekä romanikielipoliittisen ohjelman kehittämissuosituksista ja Suomen romanien ensimmäisestä laajasta historian kirjoitus hankkeesta. Seminaarin luennoista ja keskusteluista on laadittu yksityiskohtainen keskustelumuuisto, jonka loppuosassa on yhteenveto päivien esityksistä. Kulttuuriministeriön (OKM) nimeämän työhön. Romanikulttuuripalvelujen kehittämispäivillä sovittiin, että päivien kehittämisesityksistä laaditaan yhteinen tiivistetty esitys, joka toimitetaan Opetus ja Kulttuuriministeriön Taide- ja kulttuuripalvelujen Kehittämistyöryhmälle. Jatkoyhteistyöstä sovittiin, että asetetaan FRF-RONK akselilla työryhmä joka lähtee kehittämään yhteistyötä Romanikulttuurikysymyksissä.

Kerjäläisyyskysymyksen jatkotoimenpiteet

Helsingin Diakonissalaitos (HDL), Kirkkohallitus, Hki Seurakuntayhtymä ja Helsingin sosiaalivirasto ovat aloittaneet Hirundo päiväkeskustoiminnan Sörkässä Suomeen toisista EU-maista saapuneille. Hanketta rahoittavat edellä mainitut tahot n.30.000 euron summalla jokainen. Hankkeelle on haettu jatkotukea valtiolta 150.000 euroa. FRF on asiantuntijana Hirundon ohjausryhmässä.

Ateneumissa kulttuurinvaihto-ohjelmassa oleva opiskelija Vladan Jeremic Serbiasta pyysi konsultointi tapaamista FRF kanssa. Tapaaminen järjestettiin elokuussa 2011. Käynnin tavoitteena oli valmistella Pull-Factor seminaaria joka oli tarkoitus järjestää 27.- 28.10.2011. Julkisen keskusteluseminaarin aiheena olivat siirtotyöläisten asumiskysymykset nimellä ”Under the Bridge of Helsinki”- Romanisiirtolaisuus Eurooppa kokonaisuudessa. FRF piti tilaisuudessa alustuksen aiheesta EU ja romanipolitiikka. Tilaisuudessa puhui myös Helsingin Kaupungin hallituksen jäseniä ja kansanedustajia, pakolaisneuvoston edustaja, HKI kaupunkisuunnittelun asiantuntijoita ja Serbian hallituksen kansallisten vähemmistöjen ja ihmisoikeusasioiden työryhmän edustaja, taitelijoita,

⁴ Helsingin Diakoniaopisto, OMNIA, Järvenpään Seurakuntaopisto, Diakoniakorkeakoulu, STM-RONK, FRF

arkkitehtejä ja kirjailijoita. Keskustelun loppuyhteenvetona laadittiin julkilausuma nimeltään Helsinki Housing Manifesto Document. Dokumentissa esitettiin EU suuntaan toivomus, luoda uuden tyyppinen sosiaalisten siirtotyöläisten lyhytaikainen asumismuoto, jonka aikana siirtotyöläiset voivat harkita pysyvän siirtotyöläisyyden vaihtoehtoja ja saada asiansa järjestykseen. Dokumentti toimitettiin EU:n Romani Integraatio Platformin (ERIP) työryhmän sihteeristölle 13.10.2011.

III. Tiedotus ja Yhteydet

Fintiko Romano Forum ry. on ollut yhteydessä jäsenjärjestöihinsä. Tavoitteensa mukaisesti FRF on jakanut tietoa ajankohtaisista romanikysymyksistä ja kuullut jäsenjärjestöjen näkemyksiä annetuissa lausunnoissa ja esityksissä, pyrkien näin kokoamaan romaniväestön yhteisiä kantoja esillä oleviin kysymyksiin.

FRF Internet – sivuja päivitettiin säännöllisesti ja lisäksi järjestettiin 19.5.2011 Internet - asioiden koulutuspäivä.

Kansainvälistä romanipäivää vietettiin 8.4.2011 eri puolella suomea järjestetyillä kulttuuripäivillä. FRF laati kansainvälisen romanipäivän lehdistötiedotteen sekä hallitusaloitteen.

Romanikielen julkiseen käyttöön liittyen, Suomen Romanifoorumin toiminnanjohtaja kääntää romanikielelle ja lukee Yleisradion Radio Suomen kanavalla viikoittain kuuluvat Romano Mirits - ohjelman ajankohtaiset romaniuutiset kaksi kertaa kuukaudessa.

Sisäasianministeriön (SM) järjesti YES-4 Yhdenvertaisuus etusijalla hankkeeseen liittyen vähemmistöjärjestöjen koulutustapahtumasarjan syksyn 2011 aikana. Koulutus on suunnattu vammais- ja romanijärjestöedustajille VAMPO ja ROMPO ohjelmien toimeenpanon tukitoimena. FRF:lle myönnettyä avustusta käytettiin kahden romanijärjestökenttään suunnatun seminaarin osakulujen kattamiseen ja ROMPO ohjelmasta laadittavaan ROMPOSTA VOIMAA selkokieli esitteen tekoon. ROMPOSTA VOIMAA selkokieli esite löytyy FRF nettisivuilta. FRF tavoitteena on käyttää selkokieliä esitettä informointityökaluna verkosto-koordinaattorin työssä.

IV. Edunvalvonta

FRF piti yhteyttä ja osallistui aktiivisesti jäsenen ominaisuudessa romani- ja vähemmistöasioita sekä ihmisoikeus- ja yhdenvertaisuus asioita käsittelevien verkostojen työhön ja säännölliseen kokoustoimintaan, joista mainittakoon:

- Ulkoasiainministeriö, *Ihmisoikeusasiain neuvottelukunta (IONK)*
- SM/Vähemmistövaltuutetun toimisto, *Vähemmistöasiain neuvottelukunta (VÄNE)*
- Oikeusministeriö, *Jaosto-35 laajennettu EU-asioiden kuulemisyöryhmä*
- Oikeusministeriö, *kansalaisjärjestöpaneeli*; valmistelee yhteistyössä valtionhallinnon edustajien kanssa Suomen Ihmisoikeusinstituutiolle ihmisoikeuksien toimintaohjelmaa ja sen toimeenpanoon liittyvää hankelistausta
- Kirkkohallitus, *Kirkko ja Romanit neuvottelukunta*
- Kotimaisten Kielten Tutkimuskeskus (KOTUS), *Romanikielen lautakunta*
- Ulkoasiainministeriö, *Suomen Kansainvälisen Romanistrategian valmistelutyöryhmä*
- Euroopan unionin pj valtio / Komissio, *European Roma Inclusion Platform* työryhmä
- Euroopan neuvosto, *Erityisedustajan alainen romanitoimintojen yksikkö*

FRF antoi kuluneen vuoden aikana pyydetty lausunnot/kannanotot seuraaville tahoille

- Eurodiaconian, Euroopan Kirkkojen ja uskonnollisten yhteisöjen sekä EU:n Komission yhteinen konferenssi 26.6.2011 Brysselissä
- EU:n Komissio romanijärjestöjen kuuleminen 30.6.2011 Brysselissä
- Oikeusministeriö, Ihmisoikeustoimintaohjelman hanke-esitykset 19.12.2011
- Ulkoasiainministeriö YK - UPR; Ihmisoikeusneuvoston Yleismaailmallinen Määräaikaistarkastelu , Suomen toisen kansallisen raportin laatiminen, FRF:ltä pyydetty lausunto annettu 29.12.2011
- Ulkoasianministeriö; YK- CEDAW, 23.11.2011 FRF kommentointi ja näkökulmat Suomen seitsemänteen määräaikaisraporttiin kaikkinaisen naisten syrjinnän poistamista koskevan kansainvälisen yleissopimuksen täytäntöönpanosta

FRF teki aloitteet seuraavissa asioissa

- Hallitusohjelma aloite; toimitettiin valtioneuvostolle, puolueille ja ministeriöille
- Työ ja Elinkeinoministeriö (TEM): FRF aloitteesta lähtenyt vammaisten ja romanijärjestöjen yhteisdelegaatio kävi tapaamassa TEM:n vastuuviranomaisia. Käynti oli FRF aloite ja se liittyy EU:n seuraavan rakennerahastokauden 2013 - 2020 kansalliseen valmisteluun jäsenmaissa. EU:n asetuspäätöksessä, joka koskee rakennerahastojen valmistelua, todetaan että sellaiset ryhmät, kuten romanit ja vammaiset, syrjäytyvät yhteiskunnasta ja sen palveluista helpommin kuin muut kansalaisryhmät. Suomen aiempänä linjauksena on ollut, että tarvekartoituksissa ei mainita erityisiä kohderyhmiä kuten romanit tai vammaiset, syrjimättömyysperiaatteen pohjalta. Romani- ja vammaisjärjestöjen yhteisenä näkemyksenä jätettiin käynnin yhteydessä kirjallinen lausunto, jossa todettiin että näiden vähemmistöryhmien oman näkemyksen mukaan Suomen tulisi mainita romanit ja vammaiset, kohderyhmä määrittelyssään ryhminä, jotka ovat erityisessä vaarassa syrjäytyä peruspalveluista ja osallisuudesta yhteiskunnassa. TEM linjaus asiassa ohjaa ELY keskusten ja Maakuntaliittojen myöntämää tukea jatkossa esimerkiksi (ROMPO, VAMPO) kehittämisohjelmien toimeenpanon ja hankerahoitusten myöntämistä.

Kuulemiset

FRF oli kutsuttu oikeusministeriön järjestämään tapaamiseen eduskunnassa, jossa vieraana oli EU:n Perusoikeusviraston johtaja Morten Kjaerum 12.10.2011. Tapaamisessa tuotiin esiin Perusoikeusviraston tutkimus- ja seurantahankkeisiin liittyviä kysymyksiä suhteessa Suomen romaniväestön asemaan.

V. Kansainvälinen yhteistyö

Kansainvälisessä yhteistyössä tärkeiksi aihealueiksi vuonna 2011 nousivat seuraavat asiat;

- EU:n Komissiossa toimivan Euroopan Romanien integraationtyöryhmä ERIP kokoontui puheenjohtajamaan johdolla kaksi kertaa (huhtikuu ja marraskuu)
- ERIP työryhmän hallinnollinen ja rakenteellinen uudistaminen oli Suomen valtion esitys, joka toteutui loppuvuodesta 2011

- jäsenvaltioiden kansallisten romanien integraatiostrategioiden ja toimenpideohjelmien laatiminen vuoden 2011 loppuun mennessä
- kansallisten EU 2020 strategioiden laadinta ja romanien aseman sisällyttäminen sosiaalisen syrjäytymisen ja köyhyyden voittamisohjelmiin
- Komission Oikeudellisella osastolla nykyään toimiva Romaniasioiden tiimi, kutsui kesäkuussa ja lokakuussa kokoon romanitoimijoiden kuulemiskokoukset, johon myös FRF edustaja osallistui.
- kolmas sektori nosti esiin EU:n yhteistyössä sekä vuosittaisessa Etyjin Inhimillisen Ulottuvuuden täytäntöönpanokokouksessa huolen romanivastaisuuden (anti-gypsimin), viharikosten ja rasismien nopeasta kasvusta eri puolilla Eurooppaa

FRF:n edustajaa pyydettiin Kirkko ja Romanit neuvottelukunnan toimesta mukaan Budapestissä järjestettyyn Eurodiaconia järjestön tapaamiseen 15.2.2011. Eurodiaconia järjestön keskuustoimisto on Brysselissä ja he ovat pyrkineet vaikuttamaan EU:n romaneita koskevien linjausten laatimiseen inhimillisen hädän näkökulmasta mm. lähettämällä komissioon ja EU:n parlamentin jäsenille kirjelmia ja kannanottoja näkemyksiinsä liittyen.

EU Roma Integration Platformin (ERIP) viides kokous järjestettiin Budapestissä 7.-8.huhtikuuta 2011. Kokouksen aiheena oli EU:n 2020 strategian mukaisten tavoitteiden kuten köyhyyden ja sosiaalisen eriarvoisuuden voittaminen. Suomesta mukana STM:stä Viveca Arhennius ja FRF Miranda Vuolasranta sekä suomen Brysselin edustustosta Eeva Kolehmainen. Konferenssin aikana annettiin ulos Euroopan Komission tiedonanto (IP/11/400), jossa kehoitettiin jäsenmaita laatimaan romanien kansalliset integrointistrategiat vuoden 2011 loppuun mennessä. Niiden keskeisinä sisältöinä nähtiin romaniväestön koulutuksen, työllisyyden, terveydenhoidon ja asumisen kehittäminen jäsenmaissa. Näiden strategioiden tulee sisältää erilliset toimeenpano-ohjelmat ja tulosten toimeenpanon mittaamiseen tullaan asettamaan seurantamekanismit. Myös kansallisella tasolla jäsenvaltioiden edellytetään nimeävän kansalliset yhteyshenkilöt hallinnoimaan ja raportoimaan strategioiden/ohjelmien toimeenpanosta. Komission tiedonannon rinnalle oli laadittu yksityiskohtainen raportti/selonteko romaniväestön asemasta ja EU:n puitestrategian linjauksista. EU:n selvityksen mukaan ESR rakennerahastovaroja on jäänyt suhteellisen paljon käyttämättä. Pelkästään sosiaalipuolen kehittämisvaroja (ESR) oli osoitettu romaniväestön olojen kehittämiseen 172 miljoonaa. Niistä arvioidaan käytetyn jäsenmaissa ainoastaan 10 %.

FRF edustaja oli kutsuttu Euroopan Kirkkojen ja Piispojen, Diakoniatoimijoiden ja EU:n Komission Kehittämisosaston (BEPA) yhteisesti järjestämään Dialogi-seminaariin Brysseliin 27.kesäkuuta 2011. Keskustelut ja alustajat olivat EU:n johtoa kuten sosiaali- ja työllisyysasioiden komissaari Laslo Andor ja oikeusasioiden komissaari Vivianne Reding. FRF edustajaa oli pyydetty puhumaan Dialogi seminaarin 4.osuudessa jossa aiheena oli EU kansalaisuus ja romanit. Puhetta valmisteltiin yhteistyössä sosiaali- ja terveysministeriön ja ulkoasianministeriön romaniasioista vastuussa olevien virkamiesten kanssa sekä Kirkko ja Romanit nvk sihteeristön kanssa. Puheen kehittämissesitykset nousivat pääosin UM:n kuluvana vuonna julkaisemasta ”Suomen eurooppalaisen romanipolitiikan käsikirjasta” ja romanijärjestöjen näkemyksistä.

FRF esitys herätti kiinnostusta ja keskustelua tilaisuudessa ja FRF sai heinäkuun aikana komissaari Redingin toimistolta kirjeen, jossa todettiin Komission arvostavan FRF kehittämissesityksiä ja pohtivan lakimiestensä kanssa kuinka esityksiä voidaan hyödyntää sen työssä ja poliittisten kehittämislinjausten laadinnassa jatkossa.

Kesäkuun 30.päivä EU:n Komissio kutsui kuultavaksi Euroopan romanijärjestöjen ja

asiantuntijoiden ryhmän konsultointikuulemiseen. FRF antoi asiassa sekä suullisen että kirjallisen lausunnon.

Norjan Kaupunkilähetys järjesti maan uskonnollisten yhdyskuntien ja kirkon diakonia-työntekijöiden kansallisen koulutus- ja seminaaritapahtuman 24.- 26.8.2011 Osllossa. FRF laati seminaariin esityksen aiheesta Eurooppa Muuttuu – Pohjoismaisten Kaupunkilähetysten kehittämishaasteet (EUROPE IS CHANGING - What challenges do the Nordic City Missions Face). Tapahtuma on osa Suomen Romanit ja Kirkko neuvottelukunnan yhteistyöverkosta.

Euroopan neuvoston (EN) Nuorisoasiain osasto järjesti Euroopan Romaninuorten konferenssin Strasbourgissa 26.–27.syyskuuta 2011. FRF edustajina olivat Jyväskylän Romaninuoret ry:stä Samuel Florin ja Tino Lindgren.

ETYJ:n tämänvuotisen kokouksen romanikysymykset käsiteltiin lokakuun 4.-5.päivänä 2011 pidetyissä Inhimillisen Ulottuvuuden seurantakokouksessa. Ensimmäisenä päivänä kuultiin Etyjin romanitoimipisteen (Contact Point for Roma and Sinti Office; CPRSI) järjestämässä kokouksessa romaniliikkeen johtohenkilöiden alue raportit, joiden pohjalta valmisteltiin yhteinen kannanotto. Romanien yhteisen kannanoton luki seuraavana päivänä ETYJ suuren istuntosalin kokouksessa FRF tmj Miranda Vuolasranta.

ETYJ:n jäsenvaltiot hyväksyivät yleisistunnossaan romanien laatiman kannanoton viestin omaksi yhteiskannanotokseen seuraavin sanoin: Euroopan turvallisuus- ja yhteistyöjärjestö Etyj varoittaa Euroopan maita romanivastaisuuden (anti-gypsism) ja romanien vastaisen väkivallan leviämisestä. Etyjin romanikysymysten asiantuntija Andrzej Mirga vetosi jäsenvaltioihin, jotta ne tukisivat ihmisoikeuksien toteutumista.

Euroopan Unionin Komissio järjesti seuraavan laajemman kokouksen valmistelun Brysselissä 13.päivä lokakuuta 2011. Suomesta yhden päivän valmistelukokoukseen osallistuivat Kaija Ilander UM:stä ja Miranda Vuolasranta FRF:stä.

Vuoden toinen tällä kertaa kaksi päiväinen European Roma Integration Platform (ERIP) kokous järjestettiin 17.–18.marraskuuta 2011. Kokoukseen osallistui jäsenvaltioiden hallitusten edustajia, romani järjestöjä ja ihmisoikeustahoja. Aiemmin puheenvaltiojohtoisen ERIP toiminnan kehittäminen oli Suomen hallituksen edustajien esitys kevään huhtikuun kokouksessa. Tämä tavoite sai vastakaikua ja kannatusta myös EU:n komission sisällä. Jatkossa hallinnollinen vetovastuu tästä työstä onkin Komission harteilla. ERIP kokoukset valmistellaan kaksipäiväisinä siten että ensimmäinen päivä työskennellään kolmessa erillisissä työryhmissä; jäsenvaltioiden hallitusten työryhmä, kansalaisyhteiskuntaa ja romaneja edustava työryhmä ja kv. organisaatioiden yhteistyötä koordinoiva työryhmä. Toinen päivä käytetään näkemysten esittelyyn ja linjausten yhteensovittamiseen.

Euroopan neuvoston nimeämä romaniasioiden erityisedustaja Jeroel Schkoenbroek vieraili Suomessa lokakuussa. Ulkoasianministeriö tarjosi Schokenbroekille työlounaan 18.10.2011 Helsingissä, jossa keskusteltiin lähinnä Euroopan neuvoston romanikysymysten tilanteesta. Ulkoasiainministeriön työ-lounaalle oli kutsuttu myös FRF edustaja. Schokenbroekin mukaan romanikysymykset ovat edelleen tärkeä prioriteetti Euroopan neuvoston työssä. Neuvoston sosiaalisen koheesion osastossa on tapahtunut monia muutoksia. Nyt romanikysymyksiä hoidetaan sosiaalisen koheesion ja koulutusosaston yhteistyönä erityisedustaja Schkoenbroekin vetämässä romanityötiimissä. Euroopan Romanien ja Kiertävien Foorumin (ERTF) työssä ei ole paljontaan

muutoksia EN:n ministerineuvoston piirissä. ERTF:n toimintaa on sävyttänyt näkymättömyys ja yhteistyösuhteiden puute.

Espanjassa Granadassa järjestettiin järjestyksessä III Romaninaisten Maailmankonferenssi 23. - 25.10.2011. Suomesta mukaan oli kutsuttu mm FRF toiminnanjohtaja.

Neljäs romaninaisten maailman-konferenssi järjestetään Suomessa keväällä 2013 (RONK, Tasa-arvoasian nvk ja romanijärjestöt yhteistyössä).

VI. Arviointia

FRF itselleen laatimat toimintatavoitteet toteutuivat hyvin. Toimintavuoden keskeisimpänä tehtävänä nähtiin, turvata Romanipoliittisen Ohjelman (ROMPO) toimeenpano myös seuraavan hallituskauden aikana. FRF pyrki toimissaan tekemään ROMPO:a tunnetuksi niin poliittisten päättäjien kuin romanijärjestökentän työssä. Selkeän kehittämishaasteen ROMPO:n toimeenpanossa muodostaa kuitenkin kiristynyt taloudellinen tilanne. ROMPO:n tavoitelinjausten toimeenpano asettaa myös FRF jatkotyölle haasteita, jotka tulee sisällyttää tuleviin toimintasuunnitelmiin.

FRF antoi keväällä 2011 RAY:lle järjestötoiminnan tukemiseen liittyneen kolmevuotisselvityksen ja kävi myös avustusosaston tarkastaja Anssi Pietiläisen ja avustusvalmistelija Anne-Mari Tuominiemen kanssa laajan keskustelun järjestön toiminnan haasteista ja kehittämismahdollisuuksista. FRF toiminnasta todettiin tässä yhteydessä mm. seuraavaa:

"FRF on toiminut nyt kolme vuotta ja sen toiminnalle romanijärjestöjen yhteisenä riippumattomana kolmannen sektorin toimijana ja liittojärjestönä on olemassa selkeä sosiaalinen tilaus. FRF roolia romanijärjestöjen yhteisenä äänenä tarvitaan niin kansallisessa työssä ja valtionhallintoon liittyvissä verkostoissa kuin kv. yhteistyössä. FRF kuullaan ja siltä pyydetään lausuntoja säännöllisesti romanien asemaan liittyvissä kysymyksissä niin, eduskunnan, ministeriöiden, asiantuntijatyöryhmien/neuvottelukuntien toimesta kuin myös suomen kv. sopimusten (YK, EN) määräaikaisraportointeihin liittyen. FRF:llä on siten tärkeä rooli romanijärjestökentän yhteistyön, koulutuksen ja tiedotuksen kehittäjänä."

Kertomusvuonna tavattiin alustavien kehityskeskustelujen merkeissä muutamien jäsenjärjestöjen edustajia. Jäsenjärjestökentän toiminnan kehittämiseen tähtäävä tavoite on kuitenkin vielä kesken. Romanijärjestöjen toiminta on vielä suhteellisen heikkoa ja tieto-taitoa tarvitaan lisää. Suurin osa järjestöistä toimii yksinomaan vapaaehtoisvoimin, eikä osaa esimerkiksi hakea omaehtoisesti tukea tai raportoida riittävästi sen käytöstä. ROMVOIMA - koulutuksen ja verkostotyön koordinaattorin työn uskotaan tuovan muutosta juuri tähän asiaan.

Fintiko Romano Forum ry. kiittää jäsenjärjestöjään ja yhteistyökumppaneitaan tuesta ja kuluneen vuoden yhteistyöstä.

Fintiko Romano Forum ry. (FRF) hallitus